EUROPEISKA
KOMMISSIONEN

Bryssel den 8.10.2019
COM(2019) 454 final

RAPPORT FRÅN KOMMISSIONEN TILL EUROPAPARLAMENTET OCH RÅDET

om livsmedel och livsmedelsingredienser som behandlats med joniserande strålning för 2016–2017

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Innehåll

1. SAMMANFATTNING 2
2. BAKGRUND 3
3. GODKÄNDA BESTRÅLNINGSANLÄGGNINGAR 4
4. RESULTAT AV KONTROLLER VID BESTRÅLNINGSANLÄGGNINGAR 2016–2017 4
5. RESULTAT AV KONTROLLER VID SALUFÖRING AV PRODUKTERNA 5

1. SAMMANFATTNING

Enligt artikel 7.3 i Europaparlamentets och rådets direktiv 1999/2/EG av den 22 februari 1999 om tillnärmning av medlemsstaternas lagar om livsmedel och livsmedelsingredienser som behandlats med joniserande strålning[1] ska EU-länderna varje år till kommissionen översända

– resultaten av de kontroller som utförs i anläggningar för joniserande strålning, inbegripet, i synnerhet, de kategorier och mängder av livsmedel som har behandlats med joniserande strålning och vilka doser som har getts, och
– resultaten av de kontroller som utförs vid saluföring av produkterna.

Enligt artikel 7.4 i direktivet ska kommissionen i *Europeiska unionens officiella tidning* offentliggöra

– detaljerade upplysningar om de godkända bestrålningsanläggningarna i medlemsstaterna och om alla ändringar i deras ställning, och
– en rapport om de upplysningar som varje år lämnas av de nationella kontrollmyndigheterna.

Denna rapport omfattar perioden 1 januari 2016–31 december 2017. Den innehåller en sammanställning av de uppgifter som har lämnats till kommissionen av 28 medlemsstater för 2016 och av 27 medlemsstater för 2017. Malta lämnade inte in några uppgifter för 2017.

Period:	**1 januari 2016–31 december 2017**
Berörda länder:	EU-medlemsstater och Eftaländer
Källa:	28 medlemsstater och Norge

Bestrålningsanläggningar:

– Antal länder som har bestrålningsanläggningar:	14 medlemsstater samt Norge
– Antal godkända anläggningar:	24
– Antal nedlagda anläggningar:	2
– Antal länder som utför bestrålning:	10 medlemsstater samt Norge

Behandlingsuppgifter:

– Mängd behandlade produkter:	10 211 ton (-11,4 %) jämfört med 2015 i genomsnitt
– Främsta behandlade varor:	Grodlår (57 %) samt örtkryddor, kryddor och smakgivande ingredienser av vegetabiliskt ursprung (20,77 %)
– Länder med mest bestrålning:	Belgien (68 %) och Nederländerna (13 %)

Kontroller vid saluföring av produkterna:

– Antal analyserade prover:	11 162
– Antal prover som inte uppfyllde kraven:	87 (0,8 %)
– Huvudsakliga analyserade varor:	Örter och kryddor (42 %) Spannmål, fröer, grönsaker, frukter och produkter därav (22 %)

[1] EGT L 66, 13.3.1999, s. 16.

2. BAKGRUND

Livsmedel kan behandlas genom bestrålning med en särskild typ av strålningsenergi som kallas joniserande strålning. Strålningsenergin har varierande våglängd och effektnivå och försvinner när energikällan avlägsnas. Bestrålning används av sanitära och fytosanitära skäl för att döda bakterier (t.ex. *Salmonella, Campylobacter* och *E. coli*) som kan orsaka matförgiftning och för att utrota organismer som är skadliga för växter eller växtprodukter, t.ex. insekter och andra skadegörare. Metoden används även för att vissa frukter ska mogna långsammare, för att förhindra att groddar bildas på grönsaker (t.ex. lök och potatis) och för att förbättra hållbarheten för olika livsmedel. Bestrålning kan inte ersätta en korrekt livsmedelshantering, och bestrålade livsmedel måste fortfarande kylas ner och tillagas på lämpligt sätt före konsumtion.

EU:s rättsliga ram för bestrålning av livsmedel (*direktiven om livsmedelsbestrålning*) utgörs av följande:

– Europaparlamentets och rådets direktiv 1999/2/EG (ramdirektiv) av den 22 februari 1999 om tillnärmning av medlemsstaternas lagar om livsmedel och livsmedelsingredienser som behandlats med joniserande strålning. I detta direktiv fastställs särskilda bestämmelser för tillverkning, saluföring och import av behandlade livsmedel och livsmedelsingredienser.

– Europaparlamentets och rådets direktiv 1999/3/EG (genomförandedirektiv) av den 22 februari 1999 om upprättande av en gemenskapsförteckning över livsmedel och livsmedelsingredienser som behandlas med joniserande strålning[2]. Denna förteckning omfattar för närvarande en kategori av livsmedel: torkade örtkryddor, kryddor och smakgivande ingredienser av vegetabiliskt ursprung. Förteckningen över nationella tillstånd för livsmedel och livsmedelsingredienser som får behandlas med joniserande strålning offentliggörs av kommissionen i *Europeiska unionens officiella tidning*[3].

Livsmedel och livsmedelsingredienser får endast bestrålas vid godkända bestrålningsanläggningar. För anläggningar i EU beviljas godkännande av de behöriga myndigheterna i medlemsstaterna. Medlemsstaterna ska enligt artikel 7.3 i direktiv 1999/2/EG underrätta kommissionen om vilka bestrålningsanläggningar som har godkänts.

Alla livsmedel som har bestrålats eller innehåller bestrålade ingredienser måste ha behandlats (bestrålats) vid en godkänd anläggning. Förteckningen över godkända bestrålningsanläggningar i medlemsstaterna offentliggörs av kommissionen i *Europeiska unionens officiella tidning*[4].

Enligt artikel 6 i direktiv 1999/2/EG ska uppgiften ”bestrålad” eller ”behandlad med joniserande strålning” anges på etiketten till alla bestrålade livsmedel eller bestrålade ingredienser som används i sammansatta livsmedel.

[2] EGT L 66, 13.3.1999, s. 24.

[3] EUT C 283, 24.11.2009, s. 5.

[4] EUT C 37, 30.1.2019, s. 6.

Europeiska standardiseringskommittén (CEN) har på uppdrag av Europeiska kommissionen standardiserat flera analysmetoder för genomförandet av korrekt märkning och påvisande av icke-godkända produkter.

3. GODKÄNDA BESTRÅLNINGSANLÄGGNINGAR

Det finns för närvarande 24 bestrålningsanläggningar i EU. Två bestrålningsanläggningar som tidigare var godkända lades ner 2015.

Anläggningarna ligger i 14 olika medlemsstater: fem i Frankrike, fyra i Tyskland, två i Bulgarien, Nederländerna och Spanien samt en vardera i Belgien, Tjeckien, Kroatien, Estland, Italien, Ungern, Polen, Rumänien och Förenade kungariket.

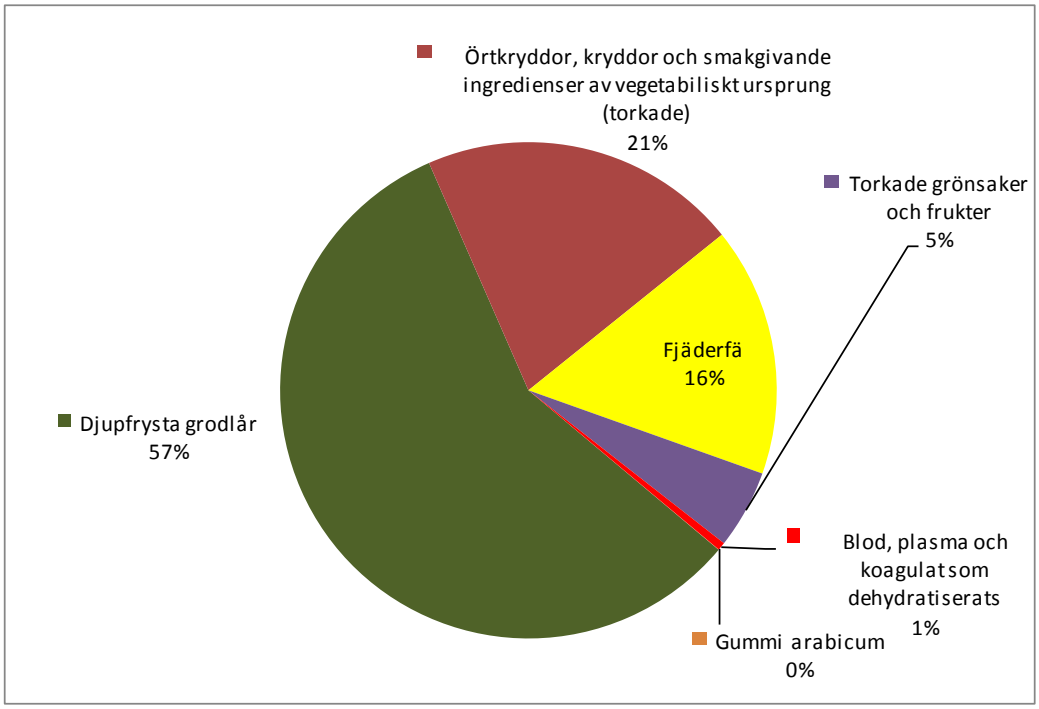
Av dessa 14 medlemsstater utförde Bulgarien, Italien, Rumänien och Förenade kungariket inte någon bestrålning av livsmedel vid sina bestrålningsanläggningar under den period som omfattas av denna rapport.

4. RESULTAT AV KONTROLLER VID BESTRÅLNINGSANLÄGGNINGAR 2016–2017

Produkter med en sammanlagd vikt på 10 211 ton behandlades med joniserande strålning i EU:s medlemsstater under 2016 och 2017. Behandlingen ägde huvudsakligen rum i två av medlemsstaterna: Belgien, som stod för två tredjedelar av alla bestrålade livsmedel i EU (68 %), och Nederländerna (13 %).

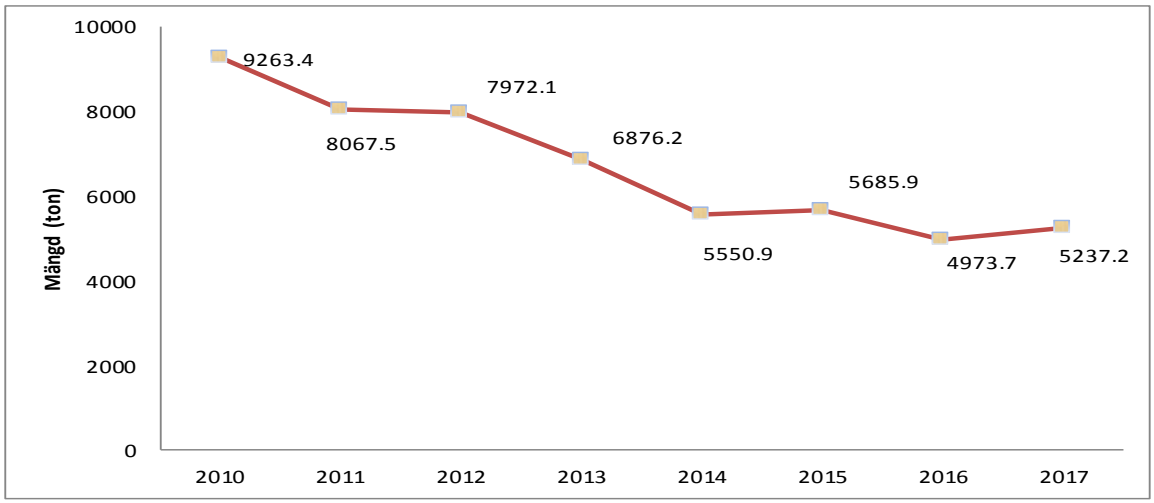
De två varor som främst bestrålas i EU är grodlår (cirka 57 %) och torkade örtkryddor, kryddor och smakgivande ingredienser av vegetabiliskt ursprung (cirka 21 %). I diagram 1 visas fördelningen av produkter som bestrålats vid godkända anläggningar i EU:s medlemsstater 2016 och 2017.

Diagram 1 – Fördelning per kategori av bestrålade livsmedel i EU 2016–2017



Mängden av livsmedel (i ton) som behandlas med joniserande strålning i EU har minskat sedan 2010, vilket framgår av diagram 2.

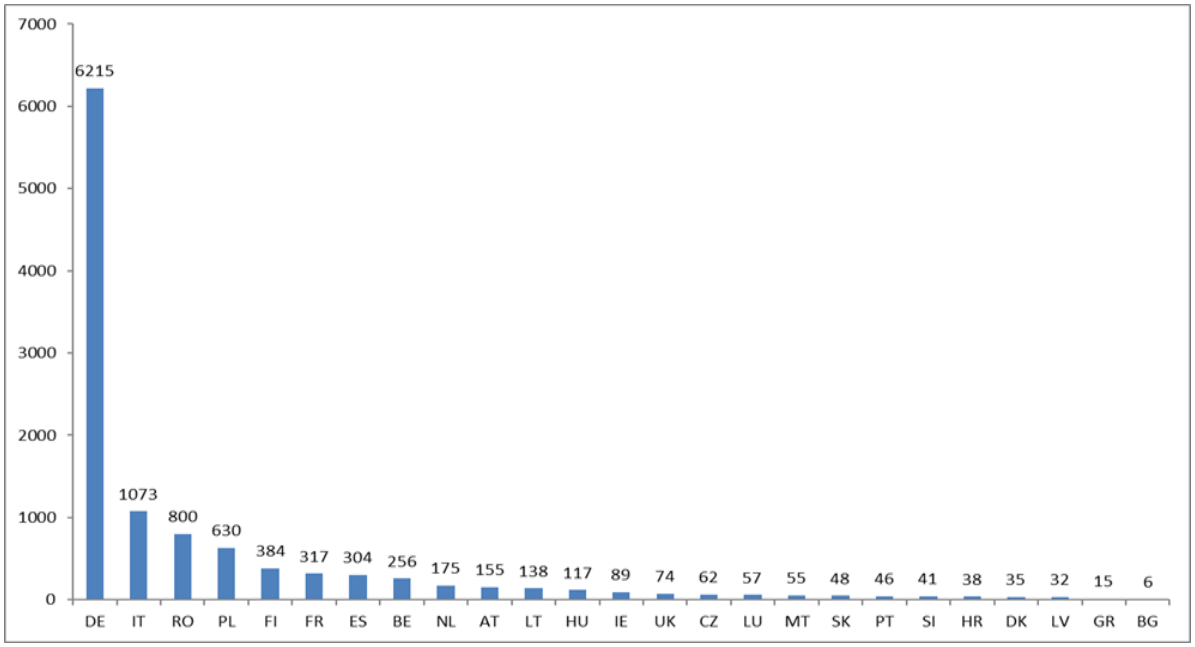
Diagram 2 – Mängden av livsmedel som behandlats med joniserande strålning vid godkända bestrålningsanläggningar inom EU sedan 2010



5. RESULTAT AV KONTROLLER VID SALUFÖRING AV PRODUKTERNA

Under perioden 2016–2017 analyserades 11 162 prover av 24 medlemsstater, dvs. totalt 7,02 % färre i genomsnitt än under 2015. Uppgifterna för de enskilda medlemsstaterna finns i bilaga II, och en sammanfattning visas i diagram 3.

Diagram 3 – Analyserade prover vid saluföring av produkter i varje medlemsstat 2016–2017



Fem länder (fyra medlemsstater och Norge) utförde inte några analytiska kontroller vid saluföring av produkter 2016–2017 på grund av budgetbegränsningar (Kroatien [2016], Danmark [2017] och Norge [2016 och 2017]), brist på laboratoriekapacitet (Estland och Cypern [2016, 2017]) eller andra kontrollprioriteringar (Sverige [2016, 2017]). Malta rapporterade inte några prover 2017.

Av de totalt 11 162 proverna konstaterades att 87 prover inte uppfyllde kraven (0,8 %) och att det för 113 prover (1 %) inte gick att dra några slutsatser. Den bristande överensstämmelse som observerades gällde främst felaktig märkning och förbjuden bestrålning. Andelen prover som inte uppfyllde kraven var lägre än i den tidigare rapporten.

Vid kontrollerna i samband med saluföring utgjordes den största delen av de analyserade produkterna av ”Örter och kryddor” (42 %) och ”Spannmål, fröer, grönsaker, frukt och produkter därav” (22 %), vilket framgår av diagram 4. Kategorin ”Övrigt” (kosttillskott samt soppor och såser) utgjorde en andel på 17 %.

Diagram 4 – **Livsmedelskategorier** som analyserats vid saluföring av produkter inom EU 2016–2017

